

VORMTEKENEN EERSTE KLAS

1. Voorbereidende schrijfoefeningen

Alle schrijfbewegingen van grote en kleine drukletters, van kleine en hoofdletters in het lopend schrift (handschrift) analyseren en er oefeningen mee maken.

Deze voorbereidende schrijfoefeningen worden in het reguliere onderwijs meestal in de derde kleuterklas gemaakt. Voor Rinkrank moeten we nog onderzoeken of het mettertijd zinvol is om zulke oefeningen aan schoolrijpe kleuters aan te bieden. Voorlopig houden we eraan om deze opgaven bij de aanvang van de eerste klas dagelijks te geven.

Materiaal :

Tekenpapier
kleurpotloden

Vorbereiding :

Op het tekenblad 3 banen tekenen: bovenaan in een lichte kleur, onderaan een donkere kleur. Kleuren gekozen volgens het kleurenspectrum.

Aanvankelijk staan de lijnen van een baan ver uit elkaar; later komen ze dichterbijeen.

De vorm wordt 1 x voorgetekend voor elk kind. Deze vorm wordt ook op het bord getekend en door de kinderen op verschillende manieren geoefend.

Tussen de banen mogen de kinderen naar believen kleuren of tekenen.

Werkwijze :

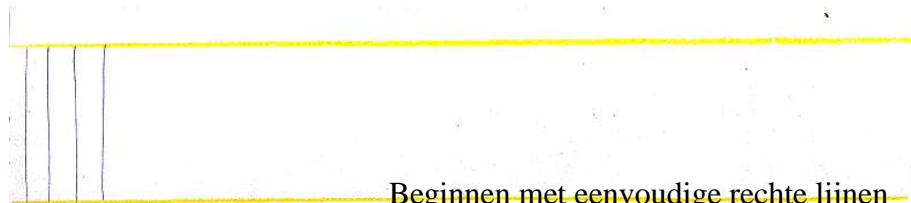
Elke ochtend na de muziek : de vorm voortekenen en inoefenen. Dan klassikaal op het blad werken. Wie een baan vol heeft, wacht even , wie niet klaar is, stopt ermee zodra de leraar dat vraagt. Sterk geleid en klassikaal werken. Afwerking gebeurt later op de dag na het hoofdonderricht.

De leraar stimuleert het gebruik van kleur. Maar elke vorm wordt in 1 kleur getekend. De afwerking ervan kan in een vrije kleurkeuze gebeuren.

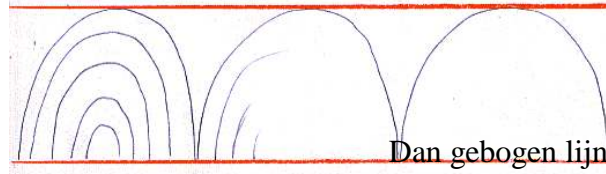
Als de drie vormen van een blad gemaakt zijn, worden de bladen verzameld (naam erop !) en bewaard om na het hoofdonderricht te worden afgewerkt.

Als de banen op het tekenblad breed zijn, is het vooral tekenen. Hoe smaller de banen worden, hoe meer schrijfhouding wordt ontwikkeld.

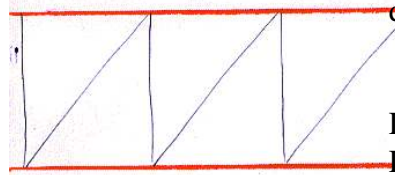
Zie voorbeeld blad.

Beginnen met eenvoudige rechte lijnen

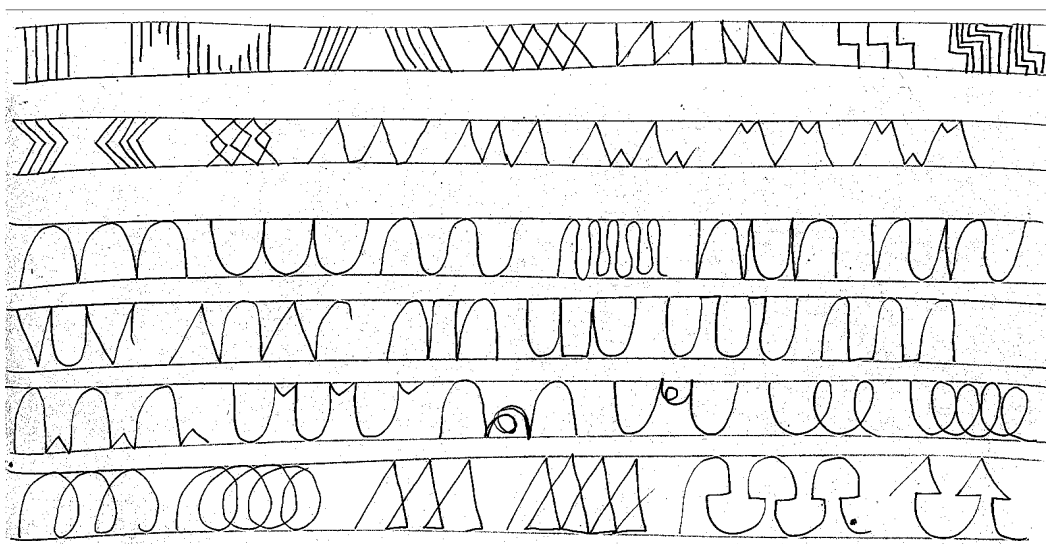
Dan gebogen lijnen. Eerst 1 enkele gebogen lijn, die daarna kan afgewerkt worden zoals hier.

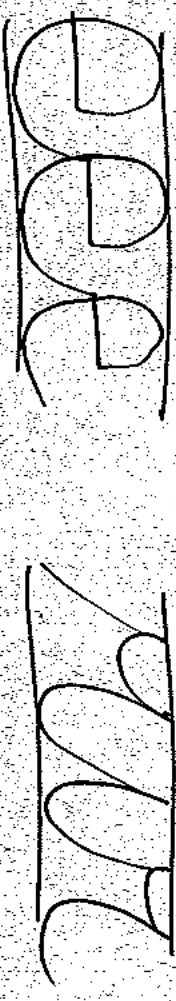
Dan variaties op rechte lijnen: verticaal, schuin enz. De afwerking kan gebeuren door de hoeken op te vullen, zoals hierboven met de gebogen lijnen.

OPGAVEN :

Voorbeelden (zelf nog bij te zoeken en de volgorde te bepalen) :

VORMTEKENEN NAMIDDAGPERIODES

Uitgangspunten : rechte en gebogen (kromme) lijnen
Symmetrie (links-rechts)
Spiegeling (boven-onder)
Combinatie symmetrie en spiegeling

Het gaat hier om de zuivere lijn. De lijn moet niets voorstellen, er hoeft ook geen beeld aan gekoppeld te worden. Bij symmetrie- en spiegel oefeningen kan er wel een vlak binnen de lijnen ontstaan. Daarop kan dan de aandacht gevestigd worden (nadat de kinderen de vorm getekend hebben en zo het vlak ontdekt hebben)

De opgaven worden zeer goed voorbereid :

De tekening op het bord zetten. Liefst een dag op voorhand indien dit mogelijk is. Deze tekening moet niet afgewerkt zijn. Bij een symmetrie-oefening staat dus maar 1 deel van de tekening op het bord. Bij spiegeling ook. Bij meervoudige symmetrie en spiegeling slechts 1 deel tekenen.

Bij de aanvang van de les de tekening nog eens op het bord tekenen, zodat de kinderen het zien.

Kinderen laten natekenen in de lucht (ze kijken daarbij naar de figuur op het bord)
: veel mogelijkheden, bijvoorbeeld:

Met de rechterhand in de lucht

Met de linkerhand

Met beide handen

Met een vinger (wijsvinger, middenvinger, duim, pink)

Met de neus

Met de ogen

Met het rechteroog,

Met het linkeroog

Met het puntje van de tong

Met het rechteroor

Met het linkeroor

E.a.

Laten natekenen op de grond

Met de rechervoet

Met de linkervoet

Al zittend met de twee voeten

Laten natekenen op de rug van een ander kind. Dat kind moet 'voelen' of de vorm goed getekend is.

Laten natekenen met de vinger op tafel

Laten natekenen met de vinger op een kladblad.

Enz.

1 of enkele kinderen de figuur laten tekenen op het bord. Becommentariëren.

De kinderen gaan op hun plaats

De **waskrijtjes** laten klaarleggen : alleen de kleuren die ze gaan gebruiken (aanvang 1e klas).

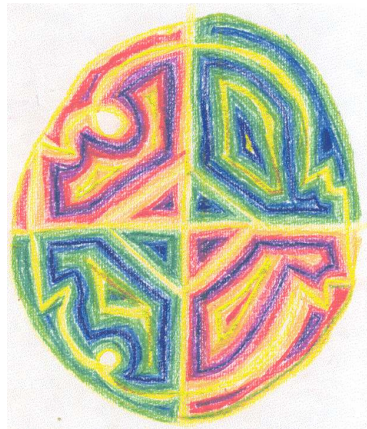
Later, als de kinderen goed vertrouwd zijn met de werkwijze, kunnen ze bij de aanvang van de les hun doos krijtjes klaarzetten op tafel. Als kinderen teveel kleuren gebruiken, beperk dan de hoeveelheid krijtjes.

Als iedereen klaar zit: de figuur op een kladblad laten tekenen met 1 kleur. De kinderen laten deze tekening zien. De leraar beoordeelt, verbetert, helpt enz. Desnoods geeft hij een nieuw kladblad om nog eens te proberen.

Heeft een kind de tekening met goed resultaat in het klad gemaakt, dan krijgt het een tekenblad. Daarop eerst onderaan de naam schrijven en dan de tekening maken. Is de tekening in 1 kleur gemaakt, dan verder laten afwerken met meer kleuren. Soms moet hierbij geholpen worden.

Ernaar streven dat de tekeningen 'vol' zijn, stevig van kleur, lijn en vorm. Maar ook weer niet laten overdrijven door teveel kleuren naast elkaar te zetten. Laat elke lijn enkele keren met dezelfde kleur overgaan, zo wordt de kleur sterker en de lijn breder.

De kleurlijnen kunnen tegen elkaar staan, zoals in dit voorbeeld : (4-zijdige symmetrie 3e klas)

Of de kleurlijnen kunnen los van elkaar staan zoals hier : (4-zijdige symmetrie 2e of 3e klas)

Als in een figuur lijnen voorkomen die snijden, dan wordt het snijpunt in de afwerking met kleuren niet gevolgd (de kleuren zouden teveel door elkaar lopen en de figuur verknoeien).

In het eerste voorbeeld is dat goed gedaan, in het tweede voorbeeld is het kind met de donkergele lijn in de fout gegaan, de groene en blauwe lijnen zijn goed.

RECHTE lijnen spreken het denken aan : evenwicht. Steeds aftasten of de lijn recht is en even ver verwijderd van de rand.

GEBOGEN lijnen komen eerder vanuit het gevoel en de beweging. Tekeningen met gebogen lijnen zijn meestal gemakkelijker.

RECHTE en GEBOGEN lijnen met elkaar combineren : dit stimuleert de wakkerheid.

Vormtekenen is een kunstzinnige activiteit die tevens het denken, het cognitieve aanspreekt. Het is om die reden een belangrijk onderdeel van het pedagogisch werk.

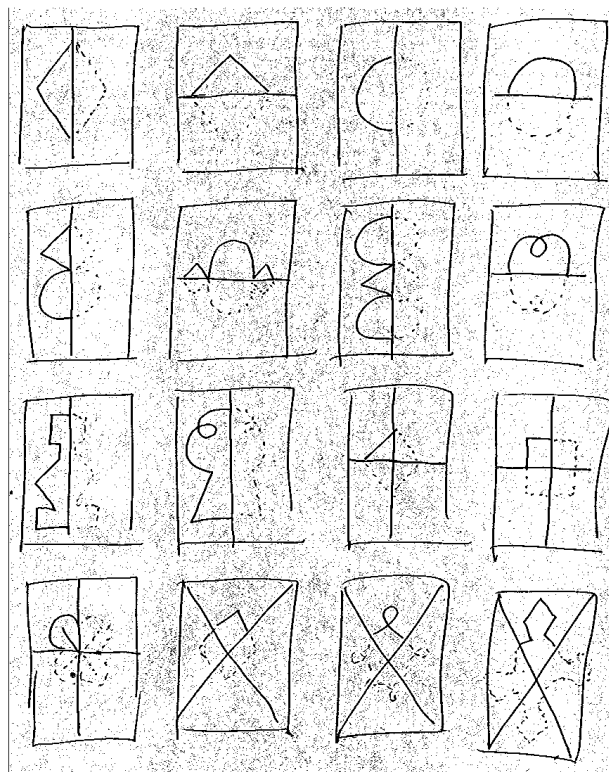
Vormtekenen in de lagere school is een voortvloeisel van het kleutertekenen; vele kleuters beginnen tussen 3 en 4 jaar spontaan vanuit de lijn te tekenen (kribbels). Het tekenen vanuit de kleur (en kleurvlakken) begint pas later.

Vormtekenen in de lagere school is ook een voorbereiding op de meetkunde. Vanaf de derde klas ontdekken de kinderen alle vlakke meetkundige figuren, uitgaande van de cirkel en de verdeling ervan in 6.

In eerste en tweede klas ligt de klemtoon op symmetrie- en spiegel oefeningen.

Bij deze oefeningen wordt steeds slechts 1 deel op het bord voorgedaan. De andere delen moeten de kinderen zelf aanvullen. Men kan zowel het linkerdeel als het rechterdeel voordoen, of de bovenhelft of de onderhelft.

Enkele voorbeelden :

Bij verdeling in 4, zeker als dit via de diagonalen gaat, is het best een vierkant blad te gebruiken.

Alle vormtekeningen worden uit de LOSSE HAND getekend. Nooit lat of passer gebruiken.